

uplatniti zvláštní žalobou o náhradu škody. Proti žalobě o náhradu škody není formelní překážky, žalobce může náhradu škody, jsou-li splněny další předpoklady, zažalovati hned žalobou o plnění, k zjišťovací žalobě, jíž má býti jen zjednán předpoklad pro tuto žalobu o plnění, nedostává se právního zájmu (§ 228 c. ř. s.). § 1264 obč. zák. nelze na tento spor použití, neboť manželství bylo rozloučeno, nikoli rozvedeno. Podle § 1266 obč. zák. zanikají svatební smlouvy; domáhá-li se manžel výroku, že smlouva zanikla, jde o žalobu podle § 228 c. ř. s., a musí tu býti náležitosti této žaloby.

Čís. 9509.

Výtěžek z prodeje upisovacích práv při nové emisi akcií není výtěžkem z akcií, jenž by připadal požívateli, nýbrž jest volným vlastnictvím vlastníka starých akcií.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1930, R I 1023/29.)

Adéla K-ová prodala upisovací práva k 46 akciím banky z pozůstalosti Jana P-a, jichž byla vlastníci, kdežto poživací právo příslušelo Anně Ř-ové. Výtěžek z prodeje upisovacích práv byl uložen na vkladní knížku Zemské banky v Praze a knížka vložena do soudního deposita pozůstalosti Jana P-a. Návrhu Adély K-ové, by jí tento výtěžek byl vydán, odporovala Anna Ř-ová, tvrdíc, že výtěžek z prodeje upisovacích práv náleží jí jako poživatelce uložených akcií. Soud první stolice poukázal i Adélu K-ovou i Annu Ř-ovou s jejich nároky na výtěžek z prodeje upisovacích práv na pořad práva s odůvodněním, že jest sporné, které z nich výtěžek ten patří; o tom že lze rozhodnouti jen sporem. Rekursní soud poukázal výtěžek z prodeje 46 upisovacích práv z akcií Adéle K-ové. Důvody: Neprávem má soud první stolice za to, že v nesporném řízení nelze rozhodnouti otázku, zda na výtěžek z prodeje upisovacího práva má nárok vlastník akcie či poživatel. Podle § 2 čís. 7 pat. o nesp. řízení není soudu zakázáno, by, vykonávaje nesporné soudnictví, rozhodoval o sporných otázkách; jen ukvapeně nemá o právech účastníků rozhodovati. O tom nelze mluvit, any obě účastnice své právní stanovisko přesně udaly. Ježto nebylo řešiti sporné skutečnosti, měl otázku rozhodnouti soud první stolice. Po této stránce jest stížnost důvodnou. Než i ve věci samé jest dáti stěžovatelce za pravdu. S hlediska hospodářského jest akcionář podílníkem v podniku. Z toho plyne, že výnosem akcie jest podíl, který jednotlivému akcionáři podle stanov a podle usnesení valné hromady připadá z čistého zisku, docíleného v podniku. Jinak jest proto posuzovati věc, když akcionářům ve stanovách vyhraženo jest přednostní právo k odběru akcií nově vydávaných (§§ 31, čtvrtý odstavec, akc. reg.). Podstata tohoto práva spočívá v tom, že starému akcionáři propůjčena jest možnost, získati další akcie. Výkon tohoto práva přinese starému akcionáři zpravidla majetkový prospěch, ať již sám se rozhodne získati nové akcie, nebo

možnost toho za úplatu převede na jiného. Ani v tom, ani v onom případě nenabývá akcionář výtěžku z akcie, neboť majetkový prospěch, který mu z toho kyne, neplyne z jeho podílu na zisku z podniku. Akcionář realizuje takto onen díl na trhu cenných papírů akcií přiřknuté hodnoty, který jí přináleží právě vzhledem k zmíněné s vlastnictvím akcie spojené možnosti, nabýti nových akcií. Z toho plyne, že, rozchází-li se vlastnické právo k akcií s právem požívacím, jako v případech §§ 511 a 613 obč. zák., přísluší požívateli jen dividenda, nikoli však i výtěžek z prodeje upisovacího práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Spornou je otázka, zda jest výtěžek z prodeje upisovacích práv při nové emisi akcií výtěžkem z akcií, ať již řádným nebo mimořádným (§ 509, 511 obč. zák.), a zda připadá jako takový požívateli, či zda nejde vůbec o takový výtěžek a nárok na něj připadá vlastníku akcií. Dovolací stížnost napadá usnesení rekursního soudu, který vyslovil, že nejde o výtěžek z akcií podle § 509 a 511 obč. zák., jako nesprávný s hlediska právního, leč nelze s ní souhlasiti. Požívateli náleží podle § 509 obč. zák. vše, co spadá pod pojem »užitek«, a má jako takový podle § 511 obč. zák. právo na plný i obyčejný i kroměobvyčejný výnos. Požívatel akcií má tudíž nárok na ten výnos akcií, který přísluší akcionáři samému. Jako výnos akcie příslušející akcionáři označuje zákon v čl. 216 obch. zák. jen nárok na čistý zisk řádně vypočtený podle čl. 217 obch. zák. To jest podle § 512 obč. zák. užitek, který přísluší také požívateli akcie. Kromě práva na dividendu přísluší akcionáři podle § 31 akc. reg. také přednostní právo k odběru nově vydaných akcií. Právo toto jest výronem držebního práva akcií a přísluší jako reální právo (§ 307 obč. zák.) vlastníku akcií, nikoli jejich požívateli. Použije-li akcionář práva toho, což jest zůstaveno jeho svobodné vůli, nabude tak za své peníze nových akcií, které může jako vlastník zase zpeněžití a výtěžek za ně jest jeho vlastnictvím. Právo požívatelovo, pozůstávající v nároku na užitek ze starých akcií, nebylo by tím nijak dotčeno. Nepoužije-li vlastník akcií práva toho na ten způsob, nýbrž právo to ihned zpeněží, nezmění se tím nic na právním stavu věci a výtěžek takto docílený má zase význam jen takový, jaký by měly nově nabyté akcie, kdyby je byl vlastník původních akcií, použiv práva k odběru, získal. Jest proto i výtěžek ze zpeněžení práva toho svobodným vlastnictvím vlastníka starých akcií. Nejde tudíž o užitek plynoucí podle čl. 216 obch. zák. akcionáři z čistého zisku, na který jediné má požívatel právo. Posoudil proto rekursní soud věc správně s hlediska právního. Názor v důvodech jím vyslovený kryje se úplně se zásadami, které vyslovil vídeňský nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 16. dubna 1918 č. j. R I 93/18 (Z. Bl. čís. 342 z roku 1918). Názor ten napadá dovolací stížnost neprávem s poukazem na rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 1918 otisknuté na str. 402 obč. zákoníka vydání Kompasů. Také toto rozhodnutí, které jest ovšem nesprávně otisknuto v uvedeném vydání občan-

ského zákoníka, vyslovalo, že poživateli nenáleží výnos z toho, co bylo strženo za zcizení upisovacích práv, nýbrž že výnos náleží vlastníku akcii (Rozh. vid. nejv. soudu ze dne 29. ledna 1918 č. j. R I 10/18 Z. Bl. čís. 33 z roku 1919).

Čís. 9510.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.).

Za podmínek třetí věty § 1 (2) čís. 9 zák. jest pronajímatel povinen pronajati nájemníku znovu nejen byt, nýbrž i jiné dříve pronajaté místnosti, zaplatiti útraty a nahraditi jinou škodu.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1930, Rv I 1760/29.)

Žalobkyně měla v domě žalované pronajatý krám se skladištěm. Žalovaná vymohla si soudní schválení k výpovědi žalobkyně z důvodu, že podnikne užitečnější stavbu a že musí dům zbourati. Ježto žalovaná počala se stavebními pracemi po uplynutí tříměsíční zákonné lhůty a po krátkém čase bourání a stavbu zastavila, domáhala se žalobkyně na žalované znovupronajetí a odevzdání krámu se skladištěm v domě žalované, jež měla dříve najaty. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Nesprávné právní posouzení vidí odvolatel v tom, že prý prvý soudce vychází z nesprávného právního názoru, že se ustanovení § 1 (2) čís. 9 poslední věta náj. zák. vztahuje jen na byty, a nikoliv i na jednotlivé části bytu a jakékoliv jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní smlouvy, a poukazuje odvolatel na ustanovení § 30 cit. zákona, podle něhož se ustanovení o bytech vztahují, pokud není jinak ustanoveno, i na jednotlivé části bytu a jakékoliv jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy. Z toho dovozuje odvolatel, že se ustanovení § 1 (2) čís. 9 poslední věta vztahuje jak na byty tak i na jakékoliv místnosti a že zákonodárce, kdyby byl chtěl vyloučiti jiné místnosti z ustanovení poslední věty § 1 (2) čís. 9 náj. zák., byl by to musil prohlásiti výslovně v zákoně, jak to učinil v předposlední větě § 1 (2) čís. 9 cit. zákona, kde výslovně stanoví, že pronajímatel dává náhradu jen za byty, a nikoliv za jiné místnosti. Odvolatel však přehlíží, že § 30 cit. zákona praví, že se ustanovení o bytech vztahují i na jednotlivé části bytu a jakékoliv jiné místnosti, pokud není jinak ustanoveno. V tom směru jest porovnati ustanovení § 1 (3) cit. zákona kde se výslovně uvádí, že pronajímatel jest povinen vypovězenému nájemníkovi znovu pronajmouti byt nebo jinou místnost a nahraditi mu zaviněnou škodu, byla-li připuštěna výpověď z důvodů čís. 10—15 a když do 4 neděl po uprázdnění nebylo jich použito k účelu, pro který výpověď byla povolena, s ustanovením § 1 (2) čís. 9, který výslovně mluví o tom, že jest povinen pronajmouti nájemníku i jiné pronajaté místnosti. Má tudíž v případě výpovědního důvodu čís. 9 zákon na mysli jen byty, nikoliv jiné místnosti. Vždyť na témže místě ustanovuje zákon, že pronajímatel nemusí ani opatřovati náhradu za jiné